

E6 Helgeland – Gluggvasselv bru

Begrunnelse for bruk av klima- og miljøkrav

Etter anskaffelsesloven § 5 b (tidligere FOA § 7-9 fjerde ledd)

Prosjekt	E6 Helgeland – Gluggvasselv bru
Tilbudsnummer	25/283131
Anskaffelse	Utførelsesentreprise med enhetspriser, NS 8406
Dato	6. oktober 2026

1. Innledning

Anskaffelsesloven § 5 b fastsetter at oppdragsgiver skal ta hensyn til klima og miljø i alle anskaffelser. For kunngjøringspliktige anskaffelser er utgangspunktet at klima- og miljøhensyn skal vektas med minimum 30 prosent. Tildelingskriterier kan erstattes eller kombineres med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen når dette gir en bedre klima- eller miljøeffekt. Valget skal begrunnes i anskaffelsesdokumentene.

Dette notatet redegjør for hvorfor konkrete og bindende klima- og miljøkrav i konkurransegrunnlaget for Gluggvasselv bru vurderes å gi en bedre og mer forutsigbar effekt enn et klima- og miljøkriterium vektet med 30 prosent. Begrunnelsen bygger på prosjektets klimagassbudsjett, konkurransegrunnlag, YM-plan og miljørapport.

2. Om prosjektet

Anskaffelsen gjelder riving av eksisterende Gluggvasselv bru og bygging av en ny, om lag 71 meter lang tospenns bru med prefabrikkerte betongbjelker. Arbeidene omfatter også om lag 240 meter tilstøtende veg. Ny bru bygges i hovedsak i dagens trasé, og eksisterende stålbejelkebru rives.

Gluggvasselva er en sideelv til Vefsna og inngår i et nasjonalt laksevassdrag. Arbeidene omfatter midlertidige inngrep i elvestrengen for riving, peling og etablering av ny pilar. Prosjektet har derfor både vesentlige klimagassutslipp fra materialer og anleggsdrift og miljømessige risikoforhold knyttet til vannmiljø, fisk, naturmangfold og arealbruk.

3. Prosjektets klima- og miljøbelastning

Klimagassbudsjettet i VegLCA viser et beregnet grunnutslipp på om lag 923 tonn CO₂-ekvivalenter. Forventet utslipp inkludert uspesifiserte poster og usikkerhet er om lag 1 120 tonn CO₂-ekvivalenter. Beregningen viser at de største utslippsbidragene er materialproduksjon, anleggsmaskiner og massetransport samt transport av materialer til anlegget.

De viktigste materialbidragene er plasstøpt betong, stålpeler, asfalt og prefabrikkerte betongelementer. Disse materialene representerer samlet en stor del av prosjektets beregnede klimagassutslipp. VegLCA-beregningen er beheftet med usikkerhet i mengder og prosjektavgrensning, men er tilstrekkelig til å identifisere hvilke innsatsfaktorer kravene bør rettes mot.

Miljørappporten identifiserer særlig risiko ved arbeid i og nær vassdraget. De viktigste forholdene er fare for partikkeltransport og utslipp, påvirkning på fisk og fiskevandring, arbeid i sårbare perioder, flomfare, håndtering av midlertidig fylling samt reetablering av elvebunn og kantsoner.

4. Klima- og miljøkrav i anskaffelsen

Konkurransegrunnlaget inneholder bindende krav som retter seg mot prosjektets vesentligste utslippskilder og miljørisikoer. Kravene skal følges opp gjennom dokumentasjon, rapportering, kontroll og kontraktmessige sanksjoner.

4.1 Klimakrav til materialer og dokumentasjon

- Prosjektspesifikke miljødeklarasjoner (EPD) for asfalt, konstruksjonsbetong og armeringsstål, samt EPD for øvrige produkter der dette finnes.
- Krav til lavkarbonklasse «Lavkarbon 30» for konstruksjonsbetong i samsvar med N400 og prosjektets spesifikasjoner.
- Maksimalt tillatt klimagassutslipp for armeringsstål B500NC på 600 kg CO₂-ekvivalenter per tonn for modul A1-A4.
- Klimagassbudsjett og klimagassregnskap i VegLCA, basert på faktiske mengder og prosjektspesifikke utslippsfaktorer der disse finnes.
- Løpende rapportering av drivstoff- og energiforbruk og redegjørelse for vesentlige avvik fra klimagassbudsjettet.

4.2 Krav til kjøretøy, maskiner, transport og energibruk

- Dieseldrevne kjøretøy og maskiner skal tilfredsstille henholdsvis EURO 6 og STEG V.
- Alle personellkjøretøy og varebiler med en totalvekt på under 3,5 tonn som benyttes på anlegget skal være utslippsfrie.
- Kjøretøy og maskiner skal ha start-stopp-system for å begrense tomgangskjøring.
- Entreprenøren skal kontinuerlig søke å redusere klimagassutslippene i utførelsen og dokumentere energibruken månedlig.

4.3 Ressursbruk, gjenbruk og avfall

- Materialer og produkter skal gjenbrukes der dette er mulig og miljømessig forsvarlig, blant annet gravemasser, asfalt, betong og øvrige egnede materialer.
- Entreprenøren skal utarbeide massedisponeringsplan og dokumentere disponering av vegetasjonsmasser, jordmasser, resirkulerte masser og masser tilført utenfra.
- Sorteringsgraden for entreprenørens produksjonsavfall skal være minimum 80 prosent.
- Arealbudsjett og arealregnskap skal dokumentere totalt arealbeslag og beslag av arealer med høy forvaltningsverdi.

4.4 Krav til ytre miljø og arbeid i vassdrag

- Arbeidene skal gjennomføres slik at skadelig avrenning, partikkeltransport og utslipp av olje, kjemikalier eller betong til Gluggvasselva unngås.
- Arbeid i elva skal ikke gjennomføres i gyteperioden for laks og ørret, og støyende arbeider skal så langt mulig unngås i sårbare perioder for fugl.
- Maskiner som skal benyttes i vassdraget skal desinfiseres, kontrolleres jevnlig for lekkasjer og fjernes ved fare for flom.

- Midlertidig fylling skal fjernes etter bruk. Elvebunn og kantsoner skal istandsettes med egnede masser og naturlig revegetering.
- Inngrep og arealbruk skal begrenses til det som er nødvendig for kontraktsarbeidene.

5. Vurdering av klima- og miljøeffekt

Prosjektets største klimagassutslipp er knyttet til materialer som betong, stål og asfalt, samt anleggsmaskiner, massetransport og transport av materialer. Direkte minstekrav til disse innsatsfaktorene sikrer at samtlige tilbud og den valgte leveransen holder et fastsatt miljønivå. Effekten er dermed ikke avhengig av hvilken leverandør som vinner konkurransen, eller av hvordan et relativt tildelingskriterium slår ut mot pris.

Krav til EPD, klimagassbudsjett og regnskap gjør utslippene etterprøvbare. Materialkravene retter seg direkte mot de største identifiserte utslippspostene. Krav til maskiner, energibruk, rapportering, massehåndtering, gjenbruk og avfall reduserer belastningen i utførelsesfasen. Kravene til arbeid i vassdraget retter seg samtidig mot prosjektets mest sårbare miljøforhold og sikrer at nødvendige avbøtende tiltak gjelder for alle leverandører.

Ved bruk av et tildelingskriterium vil leverandørene kunne konkurrere på ulike tiltak og ambisjonsnivåer. Det kan gi variasjon i effekten og innebære at en leverandør med svakere klima- og miljøytelse likevel vinner på grunn av pris. For denne anskaffelsen vurderes det som mer treffsikkert å fastsette konkrete krav til de vesentligste påvirkningsfaktorene, med dokumentasjons- og oppfølgingskrav som gjelder gjennom hele kontrakten.

Prosjektet vurderer derfor at klima- og miljøkravene samlet gir en bedre, mer forutsigbar og mer kontrollerbar klima- og miljøeffekt enn en modell der klima og miljø alene vektes med 30 prosent som tildelingskriterium.

6. Forholdsmessighet og konkurranse

Kravene er knyttet til kontraktsgjenstanden og til prosjektets identifiserte klima- og miljøbelastning. De er utformet som ytelses- og dokumentasjonskrav som er relevante for bru- og vegarbeidene. Kravene konsentreres om sentrale materialer, anleggsdrift, massehåndtering og vassdragsmiljø, og vurderes derfor som forholdsmessige sett opp mot kontraktens art, omfang og risiko.

Kravene angir et minimumsnivå og åpner for at leverandørene kan velge produkter, produksjonssteder og gjennomføringsmetoder innenfor kontraktens tekniske rammer. Kravene vurderes dermed å kunne ivareta konkurransen samtidig som prosjektet sikrer en definert klima- og miljøeffekt.

7. Dokumentasjon og kontraktsoppfølging

Klima- og miljøkravene fremgår av konkurransegrunnlaget og tilhørende YM-plan, miljørapport og klimagassbudsjett. Oppfyllelse skal dokumenteres gjennom blant annet EPD-er, klimagassbudsjett og -regnskap, utslippsrapportering, avfallsrapportering, arealbudsjett og -regnskap, massedisponeringsplan, kontrollplaner og dokumentasjon av tiltak i vassdraget.

Kravene skal følges opp i kontraktsperioden gjennom byggemøter, månedsrapportering, kontroll og avviksbehandling. Dette gir byggherren et konkret og etterprøvbart grunnlag for å kontrollere at den forutsatte klima- og miljøeffekten faktisk oppnås.

8. Konklusjon

Statens vegvesen har identifisert prosjektets vesentligste klima- og miljøbelastninger gjennom klimagassberegning, miljøkartlegging og risikovurdering. Konkurransesgrunnlaget inneholder bindende og etterprøvbare krav til materialer, utslippsdokumentasjon, maskiner og energibruk, ressurs- og avfallshåndtering, arealbruk og arbeid i vassdrag.

Kravene gjelder for alle tilbydere og retter seg direkte mot de største utslippskildene og de mest sårbare miljøforholdene. På denne bakgrunn vurderes kravene å gi en bedre klima- og miljøeffekt enn å benytte klima- og miljøhensyn som tildelingskriterium med 30 prosent vektning. Vilåårene i anskaffelsesloven § 5 b for å erstatte tildelingskriteriet med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen vurderes derfor som oppfylt.

Kilder og beslutningsgrunnlag

- Konkurransesgrunnlag – E6 Helgeland, Gluggvasselv bru, tilbudsnummer 25/283131.
- YM-plan – Gluggvasselv bru.
- Miljårapport – Gluggvasselv bru i Grane kommune, 24. mars 2026.
- VegLCA klimagassbudsjett – B12307R Gluggvasselv bru, analyse 28. september 2026.
- Lov om offentlige anskaffelser § 5 b, gjeldende fra 1. juli 2026.

Mosjøen, 6. oktober 2026

Rainer Smedseng
Prosjektleder, Statens vegvesen